

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕДІА РЕСУРСІВ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЗРАЗКІВ КЛАСИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Р. В. Множинська кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології

О. Михальчук, студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: соціокультурні трансформації, комунікації, цифрові архіви, мистецтво, відеостріми, віртуальне, модифікації.

Антитезою традиційним, або орієнтованим на традиції, культурам можна вважати культури, що активно підтримують інновації. Вироблення нового в таких спільнотах всіляко підтримується, ідеї та культурні форми, що виникають в індивідуальній свідомості поширюються в суспільстві, впроваджуються в повсякденність, що створює можливість для соціокультурних трансформацій і в підсумку забезпечує прогрес у культурному розвитку [1, с. 15].

Одними з перших налагодили нові канали комунікації зі своїми реципієнтами найбільші і найвизначніші музеї образотворчого мистецтва і картинні галереї світу, які відкрили доступ до своїх цифрових архівів, а саме: Лувр у Парижі, Британський музей у Лондоні, Амстердамський музей Ван Гога, Театр-музей Сальвадора Далі у Фігерасі (Іспанія), Музей історії мистецтв у Відні, галерея Уффіці у Флоренції, Сікстинська капела і музеї Ватикану, Музей та галерея мистецтв Прадо в Мадриді, Національний музей у Кракові, Музей образотворчих мистецтв у Будапешті, Метрополітен музей, Музей сучасного мистецтва та Музей Соломона Гуггенхайма в Нью-Йорку, Смітсонівський музей американського мистецтва у Вашингтоні тощо. Деякі музеї крім віртуальних колекцій і екскурсій запропонували архіви лекцій і розповідей самих художників про власну творчість [2, с. 155]. Провідні оперні театри світу — Метрополітен-опера, Віденська державна опера тощо — розпочали на своїх сайтах серії безкоштовних відеострімів оперних постановок із власних колекцій із наданням шанувальникам оперного мистецтва можливості прослухати унікальні архівні записи у виконанні провідних музикантів міжнародного класу. Зокрема, найбільший і найпрестижніший оперний театр світу — Метрополітен-опера — 13 березня 2020 року оголосив про запуск проекту «Nightly Met Opera Streams» — безкоштовної серії HD-презентацій опер у високій якості з власної колекції за останні 14 років — і щодня о 19-й годині 30 хвилин відкривав на своєму веб-

сайті 23- годинний доступ до однієї з вистав у виконанні світових зірок оперної сцени і провідних диригентів, а також найбільш важливих в історії театру гала-концертів. Перший тиждень відеострімів був зорієнтований на покази найбільш популярних опер у світі, якими є «Кармен» Жоржа Бізе, «Богема» Джакомо Пуччіні, «Трубадур» і «Травіата» Джузеппе Верді, «Дочка полку» і «Лючія ді Ламмермур» Гаetano Доницетті. Другий тиждень було присвячено виключно операм видатного німецького композитора XIX століття Ріхарда Вагнера, далі — знов оперні шедеври Джузеппе Верді, Джакомо Пуччіні, Шарля Гуно, Вольфганга Амадея Моцарта та багатьох інших композиторів. Навіть самі процедури поширення, прийняття чи неприйняття, модифікації, інституціоналізації можуть бути інноваційними процесами, виступати механізмом провокування і підтримки нових форм [3, с. 117].

Культура Європи - Нового часу і сучасна - носить чітко виражений інноваційний характер. Європейське суспільство в цілому, так само як і окремо його представник, орієнтоване на оновлення, вироблення нових культурних форм. Причому цей процес все більш прискорюється. Традиції, традиційність часто свідомо ігноруються, що провокує втрату індивідуальної та колективної культурної ідентичності і створює реальну загрозу стабільності існування всього людського співтовариства.

Співвідношення між традицією і новацією залежить від конкретно-історичних умов і пов'язане з динамікою становлення особистісного, індивідуального начала в культурі. В цілому можна говорити, що розвиток людського суспільства супроводжувалося все більшим відокремленням людини, набуттям нею свободи і незалежності від диктату традиції. Проте процес індивідуалізації, розвитку індивідуальної активності, ні прямолінійним і незмінно поступальним. Епохи доброзичливого ставлення до індивідуальності змінювалися періодами, коли до проявів унікальності ставилися з підозрою: за одними соціальними групами визнавалися «права особистості», іншим же, навпаки, в них повністю відмовлялося; в одних видах культурної діяльності стимулювався пошук нових форм, в інших - заборонявся [5, с. 255]. Традиції супроводжують людство протягом всієї його історії. Вони є найважливішими елементами його онтогенезу і філогенезу. Роль і функції традицій в суспільстві і ставлення до них людини служать показником культурного розвитку, соціальних, політичних та ідеологічних орієнтацій того чи іншого співтовариства.

Слово «традиція» сходить до латинського *traditio*, перекладеному зазвичай іменниками «передача», «переказ». Виходячи з його етимології термін можна визначити як сукупність формальних процедур зберігання та передачі певного змісту, призначених для регулювання механізмів успадкування. У соціології під традицією розуміють набір елементів

соціокультурної спадщини, що передається від покоління до покоління і зберігається в певних спільнотах або соціальних групах протягом більш-менш тривалого періоду часу. В якості традицій можуть виступати певні суспільні встановлення, поведінкові норми, цінності, ідеї, звичаї, ритуали, окремі предмети. Традиції присутні практично в будь-якому прояві соціального життя, проте значимість їх в різних її областях неоднакова: в одних сферах, наприклад в релігії, вони мають принциповий характер і виражаються в нарочито консервативній формі, в інших, наприклад у сучасному мистецтві, їх присутність мінімальна. Певні традиції функціонують у всіх соціокультурних системах і є необхідною умовою їх життєдіяльності [6, с. 99]. Вивчення традицій в гуманітарному знанні має більш ніж двохсотлітню історію. Перша спроба осмислити сутність цього явища і визначити його значення в культурі була зроблена на рубежі XVIII-XIX ст. фольклористикою. Велике значення традиціям надавав великий німецький філософ Ф. В. Шеллінг у своїй «філософії міфу». Для Шеллінга поняття міфу, знаходить характер парадигми, було тісно пов'язане з можливостями збереження і передачі традиції впродовж багатьох поколінь. Не менш популярною в XIX сторіччі була теорія «запозичення», пояснювала універсальність багатьох міфологічних комплексів і традицій прямим впливом однієї культури на іншу. З гуманітарних наук, найбільш часто зверталися до фактичного культурному матеріалу і робили акцент на традиції, необхідно в першу чергу назвати культурну антропологію. Слід зазначити, що у своєму становленні як наукова дисципліна культурна антропологія була тісно пов'язана з ідеями еволюціонізму, де традиціям приділялася першочергова увага. Е. Тайлор, Дж. Дж. Фрезер, а також їхні опоненти в особі представників «функціональної школи» Б. Малиновського та «школи історичної етнології» Ф. Боаса внесли чималий внесок у вивчення традиційних суспільств. Кульмінацією даного напрямку можна вважати структурну антропологію К. Леві-Стросса. У соціології поняття традиції з'явилося дещо пізніше - в рамках цієї науки утвердилось переважне уявлення про неї як про комунікативний механізм, дія якого передбачає орієнтацію індивіда на некритично, поверхнево і механічно засвоювані їм соціальні норми. В «розуміючій соціології» М. Вебера поняття традиції застосовувалося для позначення одного з типів дії, протилежної за своїм характером дії «раціональній», що заснована на раціонально-критичному засвоєнні норм і правил. [7, с. 84].

Багато уваги дослідженню традиції в XX ст. приділяли представники різних напрямів філософського знання. Так, Е. Гуссерль, родоначальник феноменології, звертався до проблеми традиції, пов'язуючи її рішення з основним завданням свого «феноменологічного проекту» - новим обґрунтуванням наукової раціональності. На думку філософа, зміст традиції

не даний заздалегідь, він має бути розгорнутий в процесі її актуалізації, реалізації в дійсність. Установа ж традиції задає лише сам загальний напрям, що не виключає індивідуальну активність пізнає суб'єкта. Поняття традиції набуло ключове значення в герменевтиці Г. Гадамера. На думку філософа, розуміння, що відбувається на перетині діяльності інтерпретатора-читача і автора тексту, стає можливим тільки завдяки існуванню традиції. Належність до традиції виявляється онтологічною, тобто буттєвою, характеристикою суб'єкта, що гарантує йому можливість розуміння. У філософії науки воно було висунуто на перший план в теорії «наукових революцій» Т. Куна і в «методологічному анархізм» П. Фейєрабенда. У першого поняття традиції в науці практично збігалося з поняттям парадигми, визначальною в якій-небудь епосі характер уявлень про світ. У другого традиція і наукова раціональність розглядалися як рівноправні способи обґрунтування знання про навколишню дійсність.

Список використаних джерел

1. Вуйма А. Г. Традиції та новаторство як дві протилежності в діалектиці культури. Харків : НУЦЗУ, 2013. 53 с.
2. Дерріда Ж. Цілі людини. Після філософії: кінець чи трансформація. К.: Четверта хвиля, 2000. 200 с.
3. Жалдак Г. Класифікація інновацій та їх соціальний підвид. Економічний аналіз. 2012. Т. 10(4). 13 с.
4. Коюда О. П. Інноваційна культура та її характерні особливості. Проблеми науки. 2009. № 7. 163 с.
5. Культурологія: [підруч. для студентів вищ. навч. закл.] / за ред. А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2013. 363 с.
6. Мілютіна Ю. С. Дискусійні питання щодо визначення понять «інновація» та «нововведення». Університетські наукові записки. 2011. № 4. С. 454-462.
7. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. Кн. 2 / Ред.- упоряд. В. Сидоренко. – Київ : Інтертехнологія, 2006. 656 с.

УДК 39.394

НЕМИРИЧ Ю. ПРО МЕНТАЛЬНІСТЬ ОРДИ

Р.В. Множинська кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології

В. Грицаєв, студент

Київський національний університет технологій та дизайну